

ELS TREBALLS SE PUBLIQUEN BAIX LA RESPONSABILITAT DE LLURS AUTORS: NO'S RETORNEN ELS ORIGINALS

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

PREUS DE SOTSCRIPCIÓ: TRIMESTRE 1'50 PESSETES ANUNCIS: A PREUS CONVENCIONALS NUMERO SOLT: 10 CÈNTS.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: RAMBLA DE SANT JOAN, 50, BAIXOS — TELEFON 256

TARRAGONA, Diumenge, 20 d'Octubre de 1918

ESTABLIMENT TIPOGRÀFIC: LLORENS I CABRÉ — CARRER DE FORTUNY, NÚM 4

Ço que nosaltres volem

Llibertat de creencies. Respecte a totes les religions; preferencies ni privilegis per cap. Abolicio de la pena de mort i de tota institucio armada. Llegislacio directa, socialitzant el dret i l'administracio de justicia. Ensenyanca obligatoria. Lliure administracio de tot nucli d'accio conscient. Gradual socialitzacio i municipalitzacio de totes les funcions socials, tenint com objectiu socialitzar els medis de produccio, la terra, en una paraula, acceptem i sentim totes les aspiracions proclamades per les doctrines socialistes en son programa máxim, tot i afirmant, per damunt de tot, la nacionalitat catalana.
Nosaltres, en una paraula, com ja digué el malaurat doctor Martí i Julià, l'home tot idealitat: «Volem la máxima llibertat individual, máxima llibertat colectiva; llibertat pels homes, llibertat pels pobles; nosaltres som fills de Catalunya i ciutadans de l'Univers.»

Carta oberta a En Carles de Viana

Suplicant la lectura als leaders del nacionalisme català a Tarragona, els senyors D. Pere Lloret i D. Antoni Albafull

Bon amic: Mon amic qui amaguen vostre nom darrera un pseudònim d'intensa i poètica catalanitat; qui de fa temps sou avar de dir-hi la vostra en les coses de Catalunya, quina competència sempre esperem amb goig. Entre altres dots teniu la de saber triar el moment oportú i fer vibrar per el moment, per la galanura d'estil i per la puresa de doctrina; mes, és tan purista vostra opinió, tan galanament exposada en vostre article dedicat als leaders tarragonins del nacionalisme català, En Pere Lloret i En Antoni Albafull, que jo, sempre entusiasta de tota exaltació patriòtica, jo, el somniador sempitern, m'atreveixo a dir-hi la meua.

Regonec que ningú em crida an aqueix plé; regonec que fins soc des-cortés anticipant-me a les autoritzades respostes que forçosament donaran en Lloret i en Albafull, i més que des-cortés, vanitos, però no puc resistir de cap manera l'endressar vos aquestes ratlles, suplicant, de passada, als dos dits leaders que'm facin l'obsequi de llegir-les.

Invocuéu una ocasió única al món per a assolir la plenitud de nostres ideals pel camí del dret, de la serenitat, i és ben cert, i molt més dolorós, que si fós possible que Wilson i els aliats haguessin pensat en la nacionalitat de Catalunya, are huria sigut, no vull dir despectivament, però si amb criteri concret, de que'ls catalans no la volien. Es fins de desitjar que no se'ls acudeixi pensar en que hi ha una gloriosa i vitalíssima (en quant a dret, però de cap manera en quant a voluntat) Nació Catalana, que si ella hagués volgut, això és, si haguessim sigut dignes i verament desitjosos els seus actuals fills, avui estarien en el emocionants moments d'obtenir-la.

I no sols estic apesarat amb la complerta i amarguissima certesa d'això, per lo que per res m'en acusa la meua conciencia de lluitador constant, ignorant, i perjudicadíssim, sinó per la categòrica responsabilitat que'ls catalans d'avui, indignes de sa admirable terra, tenint davant de la historia que ells s'ridiculitzen i estafant, per el despreci que seran justament objecte pels catalans de demà, i per tots els pobles virils (noten bé, virils) que amb perfecte dret assoliran l'ansiada llibertat absoluta.

Fora enfemismes, bon amic, fora,

que no n'és ocasió; enfonzem el bisturí fins l'ànima, posem valentment al descobert tota la misèria nostra. Jo aixis vull fer-ho, perquè ni una engruna de responsabilitat vull ni are ni mai en lo que constitueix el somni meu, l'amor dels meus amors, que tantíssims sofriments, que dono per ben empleats, me costa, l'adoració a la meua Catalunya.

Però, també prou lirismes, que això no ho són; mes, alguns cegos potser s'ho creuran.

Sento molt definir, que això és sols admès en els consagrats per un poble o un grop al menys, i jo no soc ni una cosa ni altra, però tinc perfecta conciencia, no sols del moment, que'm té esborronat i frenètic, sinó de la obligació que tinc de consagrar-me jo mateix.

Per a obtenir un bé desitjat és precis posar l'ànima en conseguir-ho, és precis sofrir (oh bon amic! j' que dolç, heròic i noble és sofrir!) i si aqueix bé és col·lectiu, si's tracta de la altíssima concepció i obtenció de la Nacionalitat, és absolutament indispensable tota mena de sacrifici per a no sols obtenir-ho, sinó per a demostrar a tot el món que s'en és digne. Dir que s'estima la Patria, i ser aquesta Patria Catalunya, ja és un programa sencer de virtut, virilitat i sacrifici, perquè no n'hi ha més que una al món de Catalunya i el goig de ser-ne fill és un honor que pocs poden ostentar, per dissort d'ells, a la Terra.

Jo vos he de dir que aquell afany, aquella exaltació que portava al martiri als primitius cristians, jo la sento per Catalunya, penso en els catalans i... he de mirar per avall i en mig de una immensitat d'envilliment en veig algun que lluita per a fer-se digne de l'amor a Catalunya.

Sols hi ha dos medis per a fer via en la obtenció de la plena Catalunya: l'evolució i la revolució, i un sabi complot d'abdues coses. Si bé un moment revolucionari em refresca sempre l'ànima aquí i fora d'aquí; perquè no hi ha dubte que és un moment en que la humanitat és alguna cosa, és tolerable sa existencia, de totes maneres no n'accepto l'èxit ni la justícia fins quan sigui el final indispensable d'un intens periode evolutiu, perquè d'altra manera, no reporta cap bé, és lo mateix que la imponent energia i robustesa d'un epilèptic que esdevé defalliment im-

diat. I no hi ha possibilitat de seguir aqueix camí amb els catalans, d'avui dels qui indubtablement feu la fotografia Daudet en Tartarin de Tarascó; molt parlar d'anar a caçar lleons, i molt estimar la bona roba de franela i el xocolate calentó. Molt parlar de selves africanes i tenir un baobab en una torreta.

No'm tregueu el Cristo gros, la exemplar memoria d'en Pi i Margall, perquè el seu exit polític és la no actuació de les seves doctrines. L'home admirable pogué morir en plena apoteosi, plenament mereixedora, perquè la Federació ibèrica sols fou teoria.

No'm retreieu a Prat de la Riba, qui tenia afínadíssima la toçdemera evolutiva, qui no donava un pas fins tenir solidament apoiat l'altre peu, qui passa a la Historia de Catalunya amb el gloriós apelatiu del Seny ordenador (això és, evolutiu) de Catalunya.

Però, parlem, parlem d'en Cambó i d'en Ventosa.

La política és també un art; se neix per artista de la política, i té això, bel·leses i arrogancies imposantes, tant, com el cultiu de la música, pintura. Vull dir que hi ha poesia intensa en l'actuació política de qui ha nascut per a guiar de pobles. I vos, bon amic, que coneixeu l'història d'en Cambó no em negareu que la seva actuació s'inicia, fa vint i cinc anys, i durant deu, amb un apostolat, entre la joventut (jé anyorada Federació escolar catalana composta de mil i cinc cents socis! —apòstol de catalanitat purista) plena de doctrina, d'observacions que ell havia viscut en la absecionant Anglaterra, que tan catalana és. Amb un sentit esquerrà constant, que's feia mirar amb certa part per els rics que s'havien o s'han apoderat del temple nostre, com els mercaders del temple de Déu... sinó que are falta cinisme i amor patri per a treure'ls a fuetes.

La seva obra hauria sigut estèril completament per aqueix camí, i fent-se càrrec del sentit conservador, baix, coquí, del nostre poble, estimant-lo, va optar per guiarlo (doncs ell ha nascut *guia*) cap a una mauna evolutiva que poc a poc expandís autonomisme per Iberia, sacrificant an això son intenció sentit esquerrà i revolucionari; de no fer-ho aixis, s'havia de retirar.

Això s'allarga massa; si vos sembla en parlarem altra dia, perque vull acabar amb una afirmació, i un exemple, dient avans que Ventosa és un home d'energia i treball, de talent i d'ideals, i un lloc tinent admirable de la present actuació d'en Cambó.

Polonia, Ucraïna, Finlàndia, Bosnia, Bèlgica (ja santa!) etc., son virils Nacions que han patit anys, sigles, heròicament, virilment, per l'amor a la Patria, units, protegint se, emulant-se els seus dignes fills, van a obtenir are la justa recompensa. ¿Ha fet, des de fa doscents anys, res d'això Catalunya? No i no. El nostre individualisme esdevingut febre d'or, ha omplert d'hipocresia, de sentiments miserables, la puresa dels ideals, i'ls caps de nostre moviment han passat d'apòstols a dignes fabricants, navillers, propietaris, industrials qui, com Tartarin, saben que de les paraules als fets i ha enorme distancia, quan ho fant innoblement com el cèlebre patró Aranya.

La nostra joventut viu engançada amb prediqués d'uns quants visionaris, i quant l'us de raó o les necessitats de la vida li obran els ulls, se posa un mantell de la bandera catalana, i per

dintre, va vestit de Mercuri, quan no de Caco, ¡Quanta vilesa!

Vinga l'exemple: Hem de bastir un edifici; tenim solar esplèndid, heretat de nostres avant-passats, materials de tota mena, fins obres delicades, prodigi de gust, d'art, per a decorar-lo; posseim el planol que'ns maravella i amb lleugeres modificacions és lo que servi per a bastir l'edifici grandios que hi hagué en nostre solar, i que's va enrunar gloriosament, hi ha algun que altre artifice dispost i desitjos de començar; mes, no hi ha crèdit, no hi ha contralistes que s'atreveixin, són catalans aquèstos, però s'estimen més viure en presons i coves; són aquells rics de qui parla, apocalèptica i despreciablement, Déu, Sant Ambrós i Origenes.

Sempre amic de debó,
PERE MARTELL.

La pau s'acostia i amb ella el reconeixement de la nacionalitat catalana

Ja els clarins del dia del judici per a liquidar aquesta sagnanta guerra, s'escolten; ja per l'horitzó s'ovira l'hermosa Aurora de la Pau Mundial; ja en els sensibles cors dels esperits lliberals s'hi sent glatir la santa hora de la Redenció dels pobles.

La guerra s'acabarà com no podia esser d'altra manera, en favor de la justícia i del dret humà que no pot sustentat-la més que la democràcia.

La lluita en aquesta guerra no era més que la de llibertat contra la esclavitut, de la raó contra la força bruta i com per aquesta no nasqué l'home, és per això que no debia, que no podia guanyar més que la raó.

La idealitat amb que se ha sostingut aquesta guerra és de una grandesa tan exuberant que'l cervell s'hi pert al examinar el fet per les incomparables nacions con França, Anglaterra i els Estats Units, amparant en aquelles altres, ro per modestes menys dignes, com Bèlgica, Servia, Montenegro, Grecia i Albania.

La gran figura de Wilson, d'aquest home que excepcionalment pot trobar-se'n un altre en l'Historia de l'Humanitat, és, ha estat i serà la que al analitzar la seva potencialitat i clarividencia asombrarà al món. Es ell, que amb conciencia plena del seu deure a complir envers els pobles, ha portat al seu a decidir d'una manera ràpida i asombrosa aquesta lluita per els drets de la humanitat tota.

Es ell, que percatat com cap altre dels deurers que té un poble envers dels altres, ha sapigut imposar els seus sentiments en el que governa de una manera tan serena i decidida com mai s'havia vist ni es veurà, en el transcurs de la Historia.

Aquesta serenor en el decidir i procedir sols la tenen i poden tindre-la, aquells homes inspirats per la raó i la justícia.

Es avui la figura de Wilson la de mes relleu dins l'Humanitat i és la que perdurará per sempre més, com a símbol de la mes gran i ample llibertat.

I perdurará per sempre perquè la seva tasca és tan santa i serà tan gran que mai mes podrà haver-hi aquesta denigrant derramació de sang. Perque amb la seva gesta, no tant sols ho impedirà, sino que resoldrà per a sempre

més, les qüestions nacionals. Perque amb la seva previsió i clarividencia al creure arribada l'hora de no tan sols liquidar lo que hagi portat la guerra actual sino també arranjar tots aquells problemes de les Nacionalitats esclavitzades per la força bruta, no deixarà, a ser possible, la més petita arrel de discòrdia per a l'esdevenir.

Es arribada l'hora, doncs, de que Catalunya, percatant-se del moment solemniat que s'atravessa en la vida dels pobles, faci sentir la seva veu, per a que sigui reconeguda la seva nacionalitat que li fou robada en mal hora per en Felip V.

Que Catalunya, per damunt de tot, ve conservant-la en el seu fur intern la seva nacionalitat, no cal perdre hi temps en demostrar-ho, són els fets continuats que ho demostren a diari.

Cal sols, doncs, valdre'ns de tots els mitjos per a que sigui reconeguda en el Consorci de Nacions a establir immediatament després de la Pau.

Es arribat el moment, de que tots els veritables nacionalistes reclamem els nostres drets i si aquets no ens volen esser atesos pels que tenen el deure de fer-ho, acudir d'una vegada i per sempre més, al home que no té igual, a la gran figura d'En Wilson, que ell, amb la seva grandesa de cor i coneixedor de tots els problemes nacionals, no permetrà que ni per un moment continuï esclavitzat el nostre poble, no consentint quedin llevors que puguin portar en el demà un nou derrament de sang.

¡No! Això no ho consentirà aquest home eminent que's diu Wilson i que amb la seva actuació ha posat de manifest la grandiositat d'ell i del gran poble nord-americà.

Preparem-nos, doncs, catalans, amb tota aquella serenor i energia que'ns dona com a espill el Pre-ident de la República dels Estats Units, a reclamar els nostres drets, a que sigui reconeguda la Nacionalitat Catalana.

L'hora és arribada, signem hi tots i jai d'aquells que vulguin traïr-nos que com altres testes coronades cauran, doncs, les jornades d'avui no són per a entretindre's, amb aquells que estiguin mancats d'idealitat i honradesa per a treballar per als homes i per als pobles.

Noticiari de Barcelona

S'estàn organitzant en aquesta ciutat treballs per a portar a cap la creació d'un Partit Socialista Català que, convivint amb el programa internacional, estigui per a l'interior basat amb un sistema del partit obrerista anglès, a fi d'agrupar a totes les democracies catalanes en un sol partit de resistencia.

Inducint la formació d'aquet medi, al veure que malauradament, avui sols és en nostra terra a on les classes castigades no assoleixen cap reivindicació per estar dispersades en tants i tants partidets que sols satisfan l'egoisme propi que acompanya tota política, deixant abandonat el problema social.

Properament es farà pública per la premsa la reunió d'una gran assemblea, a on ne surtirà ja un Directori.

Victima de l'epidemia actual, amb complicacions de pleomania, ha mort En Ramon Roca Santamaría, conseqüent nacionalista esquerrà, soci fundador del Centre Nacionalista Català,

DEMANEU PER TOT ARREU ELS
Xarops, Horxates i Sodes refrescants

ESPLUGAS

a on en l'actualitat desempenyava el càrrec de tresorer amb bon zel i interès, que, junt amb les belles qualitats que l'adornaven, s'havia fet mereixedor de la més grossa simpatia. N'era l'ànima ell d'aquella casa, a on tot patriota desenganyat hi trobava consol; era encoratjador de totes les empreses, les que hi contribuïa sempre que redundessin en bé de la causa. Ultimament, va ésser un dels batalladors propagandistes de la Catalunya gran.

La seva mort ha sigut sentidíssima per tots els nacionalistes de Barcelona, ja que per la seva constant actuació, s'havia fet coneixedor de tots, i la dolorosa nova ha sigut més terrible encare per lo violent que ha vingut, puix el senyor Roca sols va fer de llit vuit dies. Contava actualment 37 anys.

L'enterrament, que tingué lloc el passat diumenge, constituí una veritable manifestació de dol. Anaven a retre-li l'últim tribut tots els socis del Centre, així també representants d'infinides entitats nacionalistes radicals. La caixa fou coberta amb la bandera del Centre Nacionalista Català; ademés, fou guarnit un cotxe ostentant la bandera separatista, que portava totes les corones i ramells de flors, que eren nombrosos.

Es de cór que ens associem al condol que pesa avui als benivolguts companys del Centre Nacionalista Català, lamentant com ells que Catalunya hagi perdut tan valent defensor d'ella, així com també fem extensiu nostre condol a l'atribulada família del finat.

Descansi en pau tan conseqüent patriota.

Es prepara una gran festa wilsoniana i d'afirmació catalanista amb recepció, dedicat als que valentment portaren i defensaren la bandera dels Estats Units a la surtida del miting d'afirmació «Lliguera» al teatre del Bosc. Properament es donaran detalls de la festa per a els espies i confidents.

Endressem al benivolgut amic Josep Puig Pei nostre més sentit pèsam per la pèrdua que acaba d'experimentar en la mort d'una molt xamosa filla seva.

El comitè «Pro Aliats» ha tingut a bé canviar la llacada catalana i francesa que rematava la bandera de Verdun amb una cinta «espanyola» en substitució de la catalana, tot i després de haver sigut aprovat per dit comitè la primitiva corbata. D'aquet fet ha vingut que s'han donat de baixa algunes personalitats de consciència i vergonya; mes, no ha sigut prou per a que els demés del comitè canviessin de procedir.

Esperem; potser que els elements de brega vagin a treure-la!

A darrera hora sabem que ha deixat d'existir el secretari de la Joventut Nacionalista «Renaixença». En Jaume Martín Fortuny, víctima de ràpida malaltia que amb deu dies l'ha fet baixar a la tomba.

L'haver vingut la seva mort en totes ses energies quan estava en plena actuació a la flor i vigorositat de la seva vida, deixem per a ressenyar tan trista nova com mereix en el nombre prop-venent, que farem junt amb l'acte de l'enterrament.

J. N. R.

Barcelona 16 d'Octubre de 1918.

Als industrials de Tarragona

Havem de felicitar sincerament als industrials, perquè, segons nostres referències, s'ha portat a cap d'una manera casi unànim des del primer dia de la Reforma de la Jornada Mercan-

til, és, doncs, una satisfacció que encare que no siga més que'l compliment d'un deurer com ho és una llei, no estàvem en general acostumats a veure'ls executar amb unanimitat com s'ha fet aquesta vegada.

Era casi sempre que, o bé amb protestes, o bé burlant o mixtificant la llei, es procurava evadir el seu compliment, com succeí en la del descans dominical.

A nosaltres no ens dolen prendes quan de fer justícia es tracta, és per això que avui fem constar amb verda-der goig aquest fet, que encare que sembli senzill a primera vista no ho és tant que no dongui a conèixer una capacitat de modernitat als nostres industrials.

I a propòsit d'això; creiem que després del pas donat en la aplicació de la Jornada Mercantil, que porta una disminució d'hores de treball, lo mateix als dependents que als industrials, fóra molt convenient que uns i altres prenguessin ràpides orientacions per a fer-les ben profitoses en benefici de abdues classes, aquestes hores de descans, a fi de que en lloc de ser un descans físic aquesta disminució d'hores de treball, com és el propòsit del legislador, no es converteixin en hores de vici o de distraccions que, en lloc d'enaltir al individu, l'embruteixin, i no hi ha dubte que si això succeís, que no ho desitgem pas, la major part de culpa fóra dels elements industrials i també en part de la Associació de Dependents de Comerç i de la Indústria, que són abdós els que tenen un deurer moral i fins, si volem, material de donar unes orientacions profitoses.

A la dependència mercantil nosaltres ens permetem pregar-li que fixin la seva atenció en dugues coses, que creiem són essencials en la seva vida: la una és el Club Gimnàstic i l'altre és la Biblioteca Obrera, o sigui el desenrotll de la part física de conjunt amb la part intel·lectual.

Per aprofitar la primera creiem una hora molt aprofitable desde dos quarts de set del matí a dos quarts de vuit, una dutxa, a esmorzar i al treball ben confortats físicament; i per la Biblioteca, de dos quarts de deu a dos quarts de onze de la nit, els dies que no's tingui el propòsit de anar a esbarjos o a complir deures de Associació, etc., etc.

A la Associació de Dependents del Comerç i de la Indústria, que porta feta una feina ben respectable, creiem que no deuria concretar-se sols en la que ha construït molt pausable per descomptat, empró are que ja és un fet la seva organització i sobre tot assegurat el seu èxit, deuria, al nostre entendre, escampar el seu camp d'acció, per a veure si a més de la creació de la Escola de Comerç que més tart o de hora serà un fet (no tan ràpid com nosaltres voldríem) de comú acord amb el Centre Industrial es podria anar a la creació de unes Escoles de Arts i Oficis, que tant interès deuen tindre-hi els uns com els altres.

Ademés, creiem que podrien organitzar una tanda de conferències o converses modestes per a que se adaptessin al ambient dels dependents de petites indústries, a fi de anar-los preparant per anar a escoltar-ne d'altres de més importants. Després, es podria dar-ne una cada quinze dies i entre els elements que compta la Associació n'hi

sobren afortunadament per a fer-ho be amb una mica de bona voluntat, que nosaltres creiem no hi mancarà.

I finalment ens dirigirem als nostres industrials demanant-los-hi que procurin desenrotllar de cada dia més la seva vida colectiva que creiem la experiència els hi ha demostrat ben palpablement que és més convenient de cada dia i que aquest colectivisme els hi soluciona amb molta més facilitat tots els problemes i com més anirem més resultats els hi reportarà.

Als industrials nosaltres els hi demanariem una vegada més, que reflexionin que un dels interessos primordials que deuen tindre en compte, per a defensa dels seus interessos, és que el personal de dependència sigui lo més instruit i educat possible i que per lo tant deuriem buscar els mitjos per anar a la organització de unes escoles de Arts i Oficis, com ja en altres temps fou idea que's sostingué dins del Centre Industrial, i ajudar en lo possible a la celebració de les converses i conferències que parlàvem abans.

Creiem que per a la creació de les Escoles no fóra gens difícil arbitrar els mitjos i a nosaltres s'ens sngereix avui la idea que són molts o la gran majoria de industrials que amb la implantació de la Jornada Mercantil s'estalviaran cada mes algunes pessetes de llum, si d'aquestes en volguessin dedicar algunes a augmentar-se la seva quota en el Centre Industrial, amb seguretats que el Consell d'aquella casa tindria els mitjos més que sobrants per a portar a cap semblant empresa i moltes altres que encare té per a resoldre i de gran profit per a aital col·lectivitat.

Devem tindre tots molt en compte que la lluita econòmica que s'apropa serà d'una intensitat mai vista, i que serà el que més ben preparat estigui culturalment el que sortirà victoriós i és per això que és en interès de tots proporcionar-nos lo més ràpidament aquets mitjos si no volem quedar-nos retzagats, per lo que cal no adormir-se sinó donar al temps el valor que té.

Nosaltres ens oferim modestament ajudar en aquesta obra en tot lo que ens sia possible i seria una gran satisfacció veure-la ben prompte desenrotllada en benefici de la classe industrial tota en general i, per damunt de tot, pel engrandiment de la nostra Tarragona.

CONSTANT.

Laura

Al meu bon amic en Salvador Torrell i Eulalia, en prova de benevolença i simpatia li endreço aquestes ratlles.

L'autor.

Sota una forta tempesta de metralla, el bronzir de les bales i els ais! dels ferits, els revoltosos quasi lograven entrar en les portes del palau. El virrei d'aquelles terres, amb una ferida en el braç, anava dirigint ses escasses forces.

En una cambra enjoiellada i voltejada de serventes, donava llum a una formosa nena la jove regina.

Els revoltosos se retiràren, i per sort s'aminorà la brega.

La nina havia nascut en jorn de malastrugança, plorava sempre, i aquella

grogor en la cara que semblava un cadavre.

Les campanes tocaven a festa. En els forts se disparaven salves. Les tropes vestien gala, i entre mig d'una filera de llancers, baixava del palau en braços de la regina la petita augusta.

La batejaren i li posaren per nom, Laura. Se sentí un toc de trompeta i baixàren al Senyor de l'altar. La beneïren i la comitiva's posà en marxa.

El poble, en una ganyota de menyspreu, se retirà.

Han passat ja divuit anys. Aquell vell palau de corredors foscos i pilastres gòtiques, s'havia canviat de tal manera, que si els avis tornessin no'l coneixerien.

Per arreu hi han trovadors que, amb cançons i's pastors sos flaviols, veuen de provar de treure l'encantament de l'augusta Laura.

Laura, la de cabells negrosos, ulls blaus, cara esgrogueïda, les conques enfoses, els llavis grocs com un difunt, romanía en la sala, sentint les aburridas cançons — segons deia ella — d'aquells trovadors.

Sos pares estaven impacients de veure-la sempre trista, romandrer sola lluny de la gatzara, no volguer menjar ni divertir-se...

L'única a qui contaba sos secrets, l'única amiga seva, era la vella Tedy, la vella dama de companyia dels avis. Ella els ratos que podia hi anava a veure-la i li explicava els seus somnis, els seus secrets i pensaments. Cert dia hi anà i li digué:

— Escolten Tedy, vos que enteneu en els somnis, a veure si m'endevinareu aquest. He somniat que el palau s'arrunava, i que'l poble també, i uns homes amb uns ulls de foc, aquell que trobaven el mataven i deien: — Poble, llença gota a gota tota la sang pudrida que tens en ton malèfic cos. Vindrà la redempció dels pobles, i's profetes t'ensenyaran les doctrines que has de seguir. — I en el soroll de l'enrunament de las cases, m'he despertat amb un sobresalt... I diguen Tedy, que senyala açó?

— Ai, Laura, jo he servit a tos avis i no havia passat en cap dels seus sucorsors lo que a tu't passa...

— Però, a que vol dir?

— Malastrugança, noia...

— Sempre dien lo mateix vos també...

I devallant les amples escales del palau anà a ses habitacions.

Era Laura l'ombra del palau; a voltes apareixia entre la fosquetat dels corredors, la seva figura esprimatxada i alta, que semblava la mort que recorregués aquell palau.

Era una nit de clara lluna. El vent amb sos udóls de fera, semblava fes trontollar la terra, i un cel rojent per allà al ponent que donava resplandor, enrogia tota la ciutat.

Al cap d'amunt del palau en un pal que en temps de festa hi colliquen la bandera, hi penjava la figura de la Laura.

Nasqué en un jorn de malastrugança...

El vent la feia anar d'aquí d'allà, com la bandera en temps de festa...

JOSEP ALSINELLAS I PELLICER.

Falls escampats

LES CASTANYERES

Com les embaixadores de l'hivern, curullades d'un tipiquisme desagradós, han aparegut en les cantonades, arrugades com d'una enigmàtica bruxeria, les castanyeres; preses de l'incertitud d'una llum moribonda del fanal incert, a cada impuls del vent que les acaricia, en mig de la placevolitat septembrina, han poblat la ciutat.

I a llur arribada, boi ha començat el preludeig de la tardor amb la pluja de fulles dels olms gegants.

La presència inospitada d'elles, esmerlides i de barres toves, ha sigut el presentiment del temps crú; el retorn dels frets, i la soletat del xarroteig dels aucells, amb l'acomiatament de les darreres orenetes en recerca dels terrenys càlids.

El vell, encorvat pel pes dels anys, i la testa nevada, ha sentit recança al presentiment dolorós anunciat... i amb els presentiments, qui sab u... si fins la fatalitat de la fi de la vida, sentint el calfreds de les fulles mortes, dancant la dança profana de la mortalitat...

Les castanyeres han portat els frets!

IMATGES CIUTADANES

La modisteta ha creuat ociosa, amb pas incert, ben diferent de cada vespre que ens somriu tot saludant-nos.

Ben adversament de cada jorn, no ens ha saludat, somrient grascienta, ni tampoc l'encantadora frescor dels seus llavis amanyagadors han florit amb les dents d'ivori.

A bon pas, darrera d'ella, ha creuat un empomatat botiguer, amb música de les seves sabates grinyolaires, fins arribar a cercar-la.

S'han canviat unes paraules amb les mateixes afeccions fredes i indiferents.

I la modisteta, solemniós com una tanagra esberlada, s'en ha despedit amb una contracció i un gest irònic de triomf.

I l'imatge del botiguer s'es fosa amb una irradiació d'unes faccions enrogides... Res, vida ciutadana!

A ben segur, que amb les fulles que cauen, així que la tardor n'és arribada, haurà caigut una il·lusió d'un botiguer pretencios, quan al ensemps ha nascut el triomf en llavis de l'exuberant modisteta, qui creua l'urb aïrosa, amb un deix de voluptuositat, llençant una flaira de *Mirurgia*.

L'eloqüència de l'esguard de la modisteta prou ens parla d'una malignositat atrevida, triomfant i jòconda, com el seu cos esberladiç.

LEBOXART.

Octubre

Eva Natura's plany de cor del trist belar de les ovelles. Es posa al braç el xai menut enyoradit de les marelles. Vinga a l'espalla un feix de troncs. La llar d'hivern (demana estelles. El cel és gris, l'aire frescal. Somriuen s'hora les (estrelles.

La grisor ha poblat el cel, darrera'ls dies curts.

Els fruits s'han agotat potents. Autumnal.

El sol es mor darrera una agonia oriflamant.

Màgic com una pederria, la magrana es presenta mig oberta i'l fruit com

XACOLATE ORTHÍ-TARRAGONA

PRODUCTE PUR i de PRIMERA CALITAT: El més RIC EN CACAO: Aliment NUTRITIU per excel·lència

amabistes es desgrana ensucrat, com un present de tardor preciós i benivolgut.

Les darreres orenetes deixen nostre ansiositat, en recerca del clima plaent, del clima a on la sensació és pròdiga a l'aucellada amada.

Natura està postrada en malaltia.

Les fulles rodolen per terra, dancant un poema extraordinari...

Triomfalment i evocadora, la magna llueix el fruit recondit com amabistes.

Les fulles cauen!

SALVADOR TORRELL I EULALIA.

NOVES

L'UNIO CATALANISTA

Per a el dia 27 d'aquet mes està convocat el Consell general de delegats de l'Unió Catalanista, que's reunirà en el estatge social per a discutir la següent orde del dia:

Aprovació de l'acta anterior. Lectura de la Memoria del secretari. Aprobació de comptes. Elecció de càrrecs vacants de la Junta Permanent i altres assumptes d'interès.

Cada diumenge venen celebrant-se en el teatre Principal els assaigs de sardanes, i que, com abans de Santa Tecla, són sempre un èxit, degut a l'afició que la nostra dansa nacional ha despertat en el jovent.

De sis a vuit de la tarda, la espaiosa platea s'omple de gom a gom, abunbant-hi entre la concurrència les senyorettes, formant-se bon nombre de rodones que cada dia ballen millor, i fent naixer en nosaltres l'esperança de que prompte Tarragona serà una de les ciutats a on es ballaran millor les sardanes.

Fóra convenient que si algú desitja apendre'n, assistís prompte al teatre Principal, per quant s'ens diu, que per al pròxim Nadal es contractarà la coneguda cobla «La Principal de La Bisbal», i fóra necessari que allavors ja s'en sapigués.

Hem tingut el plaer de visitar la Sastreteria que nostre bon amic N' Antoni Gavaldá té establerta en el carrer de Mendez Núñez, 6, entressol, a on hi hem vist bellament exposats els últims figurins per a la present temporada, constituint una bonica i extensa col·lecció que, no dubtem, proporcionarà nous i nombrosos clients que allargaran la ja important llista dels que té en Gavaldá.

Hem vist amb mol bon gust la innovació que els nostres amics Gilabert Germans han establert en el seu comerç, i que consisteix en anunciar en lloc ben visible de la botiga, que cada dia es desinfecta amb Zotal a fi de evitar que, amb el continuo entrar i sortir dels compradors, si alguna persona estés atacada o portés el microbi de la epidemia que tants estragos està fent, pugui ser trasmès a les demés persones que acodeixen a tan acreditat establiment.

Celebrem que aquesta innovació tan higiènica l'hagin establert en la nostra ciutat uns amics nostres, i al felicitar-los desitjariem que l'exemple cundís entre'ls demés establiments.

El Concell Directiu del «Centre Autònomista de Dependents del Comerç i de la Industria» de nostra ciutat, ens prega la inserció del següent solt:

El Concell del «Centre» té noticia de que alguns industrials d'aquesta ciutat tracten de burlar la nova Llei dita de la Jornada Mercantil, promovent al efecte lo que ells ne diuen «una nova organització en els torns de la dependència, en les hores de menjar».

Com siga que lo pactat entre'ls industrials, els dependents i la Junta de Reformes Socials de la localitat va ésser el tancar, per a evitar les competencies sempre desagradables, no pot creure el Concell del «Centre» que la Junta de Reformes Socials se avingui a rectificar lo pactat i convingut de comú acord entre les parts afectades per la nova Llei.

De tots modos, el «Centre» dona el present avis oficiós per si fos cert que algú tractés de burlar lo recentment establert.

Casa Llauradó

San Agustí, 19

Rebudes les més selectes novitats en

LAGSSA

BRUSAS

ETAMINS

CRESPONS

LLANARIA

GENEROS DE PUNT

BOAS PLUMA FANTASIA

A pesar de les circumstancies actuals els preus en tots els articles son en extrem limitadíssims.

Es trova greument malalt el nostre amic En Marcell Domingo, el valent diputat per Tortosa. No cal dir quant desitgem que'l benivolgut amic se restableixi per complet ben aviat.

Per a ultims de aquet mes se ha convocat pel Concell provincial de Agricultura i Ramaderia de Tarragona un concurs de bestiar que tindrà lloc en La Cava (Tortosa).

CASA COCA

COMTE DE RIUS, 7 - TARRAGONA

Respalls de tota mena, especialitat en articles de pell i per a viatge, hules per a llits i taules, gutaperxes i linoleums.

Nostre amic En Ramón Pié, actiu repartidor de RENOVACIO, se trova malalt de cuidado; així que fóra nostre goig el que ben prompte estiga completament bò.

Compost el article «La Jornada Mercantil» ens enterem de que hi ha alguns esperits mesquins que intenten, mitjant coaccions, rompre la grandiositat que representa el haber-se portat a cap excepció, l'aplicació de la reforma de la Jornada Mercantil.

Espere'm que la reflexió s'imposará i que no intentarán portar a terme la seva obra. De no ésser així, ens veurem precisats a posarlos en evidència.

PERE FRANCESCH

Practicant de Medicina i Cirugia

Especialitat en Massatge i Callista

VISITA A DOMICILI

Plassa de la Font 47, entressol

«Desde las barricadas»

(Vida política espanyola)

per ALBERTO GHIRALDO

Preu: 3'50 ptas.

«El peregrino curioso»

(Una setmana de revolució a Espanya)

Sensacional follet de 100 pàgines

Preu: 0'35 ptas.

Demanèu-los en totes les llibrerias y Casa Editorial Monclús

= Tortosa =

VINS PURS

GARANTITZATS

Blanes i Negres

del Baix Penadés

A 20 i 25 centims el litre, al Cos del Bou, núm. 9.

A domicili (inclús als masos) a 25 i 30 centims.

El blanc es serveix en les bones drogueries.

LA SASTRERIA DE

A. Gavaldá

TÉ EXPOSADES LES ULTIMES NOVETATS EN FIGURINS PER A AQUESTA

TEMPORADA

PREUS AMB ECONOMIA

Mendez-Núñez, 6, ent.

TARRAGONA

GRAN TINTORERIA LA REUSENSE

D. INGLÉS MAGRIÑÁ

Baixada Peixateria, 21 : TARRAGONA

Aquesta casa, sen la mes important en el seu ram, es la única en aquesta plassa que executa el verdader

RENTAT EN SEC

sobre totes las robas.

En 24 horas es deixen llestos els dols y tots els treballs que precisin. Es teneixen tota classe de colors com la mostra que es desitgi, igual com també es teneixen les robes negres en colors. Les sotanes y manteos, además de teneixre en un bon negre, es planxen d'una forma especial, evitant el llustre.

¡Ficseusi bé! Aquesta es la casa a on trovareu el máxim de la PRONTITUT — PERFECCIO — Y — ECONOMIA

LLIBRERIA PAPERERIA ESTAMPERIA

DIBUIX PINTURA ESCRIPTORI

LLIBRES RATLLATS

ELÍSEO PONZ MASSAGUÉ

SUCCESOR DE FILLS DE J. FONT

CORRESPONSAL de la casa FARINETTI per a SEGELLS DE GOMA, RELLEUS EN PAPER, ESMALTS, etc., etc.,

i de la casa «ARTE CRISTIANO» de OLOT per a ESTATUARIA RELIGIOSA

Baixada Misericordia, 7 Teléfon 393 Tarragona

Ferreteria de Bernabé Martí

Bateria de cuina — Eines de totes classes

Articles per a magatzems de vins i olis.

Objectes per a regalos

Articles per a Sport

SANT AGUSTÍ, 9 I 11-TARRAGONA

CLÍNICA VETERINARIA I TALLER DE CONSTRUCCIO

— DE —

POMPEU VALL

NOVA DE S. FRUCTÓS, 3 TARRAGONA

P. Soret i Ordeix

Advocat: Corredor de Comerç Col·legiat

Àpodaca, 6: Tarragona: Telefon 95

Gestió i intervenció d'operacions bancaries: Ordres de borsa

Fàbregas i Recasens

Banquers

Valors: Cupons: Borsa: Canvi: Giros

Rambla dels Estudis, 4: Barcelona

LINIA REGULAR - DE GRANS VAPORS Ibarra & C.ª (S. en C.) SEVILLA

Tots els dijous sortida fixa per a Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Cádiz, Huelva, Sevilla (admitint càrrega amb coneixement directe per a Ayamonte i Isla Cristina, amb transbord a Cadiz o Huelva, (segons convinga al interessat), Vigo, Villagarcía, Carril, Coruña, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastián. Quincenalment admet càrrega per a Motril. Servei ràpid eventual per al Nord d'Espanya, amb escala als ports de Valencia, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Coruña, Santander i Bilbao, empleant sols 14 dies en el viatge. Se expedeix coneixement directe per a Lurca i San Esteban de Pravia amb transbord al vapor Lurca n.º 3, i per a Dunkerque als vapors de la Companyia Francesa Denain & d'Anzin.

VIATGES EXTRAORDINARIS A PALMA DE MALLORCA

Per a la Costa d'Espanya

PRÓXIMES SURTIDES

Per a Cette i Marsella

VAPOR "CABO SAN ANTONIO"

VAPOR "CORONA"

Per a més informes al Consignatari **D. Marian Peres-Relal, 32 - Teléfon, 45 - TARRAGONA**

Ferros per a obres de totes classes: Retxes: Especialitat en treballs d'art.

TALLER DE CERRALLERIA

JOSEP GIL SABATÉ

CARRER PORTELLA, 9 TARRAGONA

Bàscules, Balances i Romanes. Reparacions de totes classes.

GRANS MAGATZEMS Las Balears

Sabateria: Sombrereria: Camiseria: Corbateria: Géneros de punt: Especialitat i grans existències en mitjes i mitjons.

ROBA BLANCA

PREU FITXO

TELEFON 116

Confiteria i Pasteleria

Francisco Tuset

(Ex-dependent de la casa Palá)

Gros assortit en reposteria: Tortades replenes i Pasta de Brioxis. Especialitat en Pastes seques: Carquinyolis i Borregos: Xarops i Horxates.

RAMBLA S. JOAN, 41 TARRAGONA

Impremta: de **Llorens i Cabré**

Fortuny, núm. 4

Tarragona

TINTORERIA MODERNA de Angel Alcoverro

Unió, 33. - Taller: Gasómetro, 32. - TARRAGONA

SUCURSALS A GANDESA, VILLALBA, BOT I BATEA

L'amo d'aquesta tintoreria té el gust de posar en coneixement de la seva nombrosa clientela i del públic en general que ha rebut un immens assortit en colors de la present temporada en especial els negres de BREMENN. Per a convenes, visiteu aquest establiment.

Es ren en i tenyeixen tota classe de teixits de llana, fil i cotó per difícils que siguin

Es renten i tenyeixen sotanes i manteos en negres especials.

Es renten en sec trajes de senyor i senyora, lo mateix que tota classe de cortinatges, tapets, boás, guants, estors, mantel·lines, gorres, etc.

Es negres es tenyeixen en colors.

Especialitat en els planxats sens perjudicar els teixits.

Gran rapidesa en els dols. Se serveixen els encàrrecs amb promptitut.

GRAN REBAIXA DE PREUS

No confondre-s: Tintoreria Moderna, Unió, 33 - Tarragona

Hotel **INTERNACIONAL**
Recentment inaugurat
Confort modern
COMTE DE RIUS, 17
1 AUGUST, 26
TARRAGONA

HIMALAYA
El rei dels licors estomacals
FABRICANTS:
Fills de Joan Vilá Granada
MARCA REGISTRADA
Gran Diploma d'Honor en l'Exposició de Buenos Aires
Demanda en els cafés i pasteleries
Indicat per a casaments, batjets i banquets

Fàbrica de Braguers i de Aparatos Ortopedics (**TRENCATS**)
EL BRAGUER ARTICULAR-REGULADOR sistema MONTSERRAT es el més pràctic i modern per a la tensió i curació de les hernies per cròniques i rebel·des que siguin.
Grans existències de BRAGUERS DE GOMA per a la radical curació de les hernies de la infància i tot lo concernent a Cirurgia i Ortopedia.
ESPECIALITAT EN LA CONSTRUCCIÓ DE FAIXES VENTRALS
Casa Montserrat
UNIÓN, 34 TARRAGONA

COLMADO CENTRAL
Frederic Miret
Fruïtes fresques, embutits, fiambres, conserves, vins, xampanyis i tota classe de comestibles.
Unió, 28: TARRAGONA
TELEFON 245

Instal·lacions **Electricitat i aigua**
Lampisteria en general
Timbres - Teléfonos
Material Eléctric
Antón Montesinos
Apodaca, 27
TELEFON 324
TARRAGONA

STOCK Michelin i Dunlop
Accessoris i pe es soltes per a **Bicicletes, Motocicletes i Automovils**
Oils lubricants, betzines i bujies = Vulcanització i venda de pneumàtics i càmares per a tota classe de Autos =
Despatx i Exposició: Masdeu, 10
Unió, 32 :: Teléfon 259
Garage
TARRAGONA

Casa Lliteras
Recomana al públic sos acreditats Cafés
Torrefacció alfara
Gran assortit de articles del ram de ultramarins.
Garantia absoluta amb la qualitat dels seus géneros.
Servei a domicili
MAJOR, 3
TELEFON 241
TARRAGONA

Societat de socors mutuels
TARRAGONA I SA PROVINCIA
dels cassos de vellesa, malaltia, invalidesa, vindetat i mort
Inscripta en el Govern civil i en la Comissaria general de Segurs, segons mana la Llei.
Director facultatiu: **DR. RABADA**
Per a més informes dirigir-se al domicili social:
Rambla Sant Joan, 90, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7 - TARRAGONA

Menjadors del Jardí
de Francisco López
AUGUST, 15, 1 COMTE DE RIUS, 16
TARRAGONA
Se serveixen cuberts des de 1'50 pessetes en endavant i a la carta.
Hospedatges per temporada a preus convencionals.
Habitacions amb llum eléctrica

CLINICA I CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA
Vies urinaries. Cirurgia operatoria, parts electroterapia i analisis micro-químic d'orina. productes patològics. Sero-Reacció de Wassermann. Aplicació del 606.
BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADA
Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex-ajudant de la Policlínica del Dr. Fargós i Melgè de les Cases de Socors de Barcelona
Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7 - Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit.
Per a les pobres, franca dilluns, dimecres i dissabte de 12 i mitja a 1 i mitja.
Rambla de Sant Joan, 90, entressol. - TARRAGONA

MOSTELLE (RAIMOST)
Suc de raims sense alcohol
The Grape, Juice C. L.
Londres i Tarragona
El Vermouth més higiènic
Un excelen refresc
El millor aliment en les malalties i convalescencia
Se ven per tot arreu

Sastreria **Novitat**
Lluís Montserrat
PORTALET, 1
PLASSA DE LA FONT, 51
TARRAGONA

Petit Versailles Bar de Moda
Refrescos-Café-Licors-Dolços
Expandit servei de Restaurant:
Piano eléctric - Overt dia i nit
Rambla S. Joan, n.º 49
Teléfon, 242
Tarragona

Per a bons **EMBUTITS**
totes menes a la **TOCINERIA**
Antoni Ventura
Unió, 11
Tarragona

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI
Joan M. Piñol
Unió, 1 - TARRAGONA - Telefon 181
Gran assortit de llibres ratllats de totes menes i tamanys: Escribanjes: Plumets Stilogràfiques: Pesa-cartes: Copiadors, etc
Gran novetat en pitja papers amb rellojete veritat
Postals de totes menes i albums per a les mateixes
PREUS SUMAMENT BARATOS
Unió, 11 - Tarragona